

การใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาสำหรับกรณี สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Instructional Media Used by Lecturers of The Faculty of Business Administration,
Case Study of Human Resource Management Program, Rangsit University

สมิตา กลิ่นพงศ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาสำหรับกรณีสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ 1.ประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ 2.การใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 132 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC+ เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างด้วย t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรตลอดจนข้อเสนอแนะของนักศึกษา แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบ การบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนประเภทวัสดุและสื่อประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์โดยรวม ว่าเป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก ส่วนสื่อประเภทวิธีการสอนและเทคนิคการสอนโดยรวม นักศึกษามีความเห็นว่าเป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจในระดับมากที่สุด นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิตในระดับมากที่สุด

¹ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต โทร.02-9972200 ต่อ 5943

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่นักศึกษาความคิดเห็นว่าทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจโดยภาพรวม เมื่อจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่ทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ โดยภาพรวมเมื่อจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต กับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สื่อการสอน อาจารย์ สาขาจัดการทรัพยากรมนุษย์

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the students' opinion toward the types of instructional media used by lecturers of The Faculty of Business Administration : a case study of Human Resource Management Program, Rangsit University; (2) to examine the students' opinion toward instructional media used by the lecturers; (3) to find students' recommendations on instructional media of the lecturers. The sample of this study was 132 undergraduate students majoring in Human Resource Management, Faculty of Business Administration, Rangsit University. Data were analyzed by SPSS/PC+ to find statistics, e.g., percentage, means, standard deviation, T-test and One-Way Anova data analysis of variance for significant test, and were presented in table with description.

The findings revealed the overall of students' opinion that materials and equipment media made the learning to be more interesting. The students perceived method teaching and in-class activities the most interesting media. Besides, they were most satisfied with instructional media used by lecturers of Human Resource Management Program, Faculty of Business Administration, Rangsit University.

For hypothesis testing, there was no significant difference at 0.5 between genders in terms of instructional media which students perceived as it could promote leaning by making it be more interesting. There was significant difference at 0.5 among students with different year levels in terms of media that support learning to be more interesting. Moreover, there is a significant relationship at 0.1 between types of media used by lecturers of Human Resource Management Program, and students' satisfaction toward instructional media used by the lecturers.

Keywords : Instructional Media, Lecturers, Human Resources Management Program

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

แนวคิดการมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบการศึกษาในปัจจุบัน สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 3 เรื่อง การจัดการศึกษา โดยเน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแบบอย่างที่ดี มีการฝึกคิด วิเคราะห์ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้เรียนตรงตามความสนใจ และมีความสุขในการเรียน ผู้สอนมีการศึกษาลักษณะของผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการเตรียมการสอนและมีสื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย พร้อมทั้งจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความคิดผู้เรียนให้เป็นระบบ

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน อาทิการเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-based Learning: PBL) การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study) การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning) การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการคิดรวบยอดทางปัญญา (Crystal-Based Approach) เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบมีการใช้สื่อการสอนเพื่อเป็นตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน โดยสื่อการสอนถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดความเข้าใจในวิชาที่เรียนที่สอนได้มากขึ้น

สื่อการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างมากของการศึกษาและเป็นตัวกลางช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน เกิดการเรียนรู้ที่ดีตรงตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ซึ่งสื่อการสอนนั้นมีหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเรียนหรือตำรา แผนภาพ สื่ออุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่อง Visualizer และสื่ออุปกรณ์อื่นๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปริมาณเนื้อหาวิชาการใหม่ๆ ที่มีมากขึ้นเกินความสามารถของผู้เกี่ยวข้อง จะทำความเข้าใจ บันทึกจดจำ หรือนำเสนอในลักษณะเดิมได้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ที่เกิดจากพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิต การปรับตัว และพัฒนาการของผู้เรียน จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ผู้สอนจะต้องนำเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ทั้งด้านอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีโทรคมนาคมมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น

บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในภาคการศึกษาที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ เห็นได้จากการเกิดระบบมหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) มหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (e-University) ที่มีการจัดการ

เรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ซึ่งอาจเป็นการสอนแบบออนไลน์ (Online) หรือออฟไลน์ (Offline) ก็ได้ การสอนแบบออนไลน์ จะสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet)หรือ อินทราเน็ต (Intranet) ผู้เรียนกับผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารผ่านทางหน้าจคอมพิวเตอร์ การสอนแบบออฟไลน์ จะใช้สื่อช่วยสอนประเภทวีดีโอ หรือ ซีดีรอม ที่รู้จักกันในชื่อ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) หรือ คอมพิวเตอร์ช่วยในการฝึกอบรม (Computer Based Training : CBT) หรือที่เรียกใหม่ว่าบทเรียนโปรแกรม (Courseware) โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอนก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life Long Learning) ผู้ที่สนใจสามารถเลือกศึกษาได้ตามความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่

ทั้งนี้ สื่อการสอนที่เลือกใช้ควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจโดยตอบสนองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่คาดหวัง มีความเหมาะสมกับเพศ ระดับชั้น ความรู้ความสามารถ รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะของนักศึกษาไปพัฒนาการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ให้ตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ตลอดจนนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การบริหาร การจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา ต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 132 คน ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 132 คน ในปีการศึกษา 2554 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 132 คน เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ โดยใช้ระยะเวลาในการวิจัย 12 เดือน

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ วิธีการสอนและเทคนิคการสอน ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยในกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินไปสู่เป้าหมาย

สื่อประเภทวัสดุ หมายถึง หนังสือเรียน หรือเอกสารประกอบการเรียน ของจริง ตัวอย่าง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ แผนสถิติ และ วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อประสม

สื่อประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ หมายถึง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องรับโทรทัศน์และวิทยุ เครื่องฉายภาพยนตร์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

สื่อประเภทวิธีการสอนและเทคนิคการสอน หมายถึง การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบฝึกปฏิบัติ การสอนแบบอภิปราย ,การเรียนการสอนด้วย e-learning และ การศึกษาด้วยตัวเอง

การใช้สื่อการสอน หมายถึง การที่อาจารย์ผู้สอน พิจารณาเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และ ทักษะที่ดีต่อการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลจำนวน 132 ฉบับ หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามคืนและได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ มากำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน โดย

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเภทของสื่อและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

ควรปรับปรุง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1
พอใช้	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
ดี	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ดีมาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5

การแปลผล

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง เป็นสื่อการสอนที่นักศึกษาเห็นว่าทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากที่สุด / ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง เป็นสื่อการสอนที่นักศึกษาเห็นว่าทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก / ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง เป็นสื่อการสอนที่นักศึกษาเห็นว่าทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจปานกลาง / ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง เป็นสื่อการสอนที่นักศึกษาเห็นว่าทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจน้อย / ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนน้อย

ค่าเฉลี่ย 0 - 1.80 หมายถึง เป็นสื่อการสอนที่นักศึกษาเห็นว่าควรปรับปรุง / ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนน้อยที่สุด

ในการวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การคำนวณทางสถิติ

1.1 การคำนวณหาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Checklist) ทำการวิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ และแปลงค่าเป็นร้อยละ

1.2 การคำนวณหาข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์ ส่วนที่ 2 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 การคำนวณหาข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ ส่วนที่ 3 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามเพศ โดยใช้การวิเคราะห์

ความแตกต่างด้วย t-test แบบ independent

1.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Anova) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปร

1.6 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต กับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีการศึกษาที่ 1

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนประเภทวัสดุ และ สื่อประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ โดยรวมว่าเป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก ส่วนสื่อประเภทวิธีการสอนและเทคนิคการสอนโดยรวม นักศึกษามีความเห็นว่าเป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากที่สุด

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต มากที่สุด

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 : นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสื่อการสอนประเภทวัสดุ เป็นสื่อการสอนที่มีความน่าสนใจในระดับมาก

ผลการศึกษพบว่านักศึกษามีความเห็นว่ สื่อการสอนประเภทวัสดุ เป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 : นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสื่อการสอนประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์เป็นสื่อการสอนที่มีความน่าสนใจมาก

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่า สื่อการสอนประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ เป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 : นักศึกษามีความคิดเห็นว่า สื่อการสอนประเภทวิธีการสอนและเทคนิคการสอน เป็นสื่อการสอนที่มีความน่าสนใจมาก

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่า สื่อการสอนประเภทวิธีการสอนและเทคนิคการสอนเป็นสื่อที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 : นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยรวมมาก

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยรวมมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 : นักศึกษาเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิตโดยรวม แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประเภทของสื่อการสอนที่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ โดยภาพรวม เมื่อจำแนกตามเพศ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 6 : นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีการศึกษาแตกต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยรวม แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประเภทของสื่อการสอนที่ทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ โดยภาพรวม เมื่อจำแนกตามระดับชั้นปีการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 7 : ประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์

ผลการวิจัย พบว่า ประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต กับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่ใช้ในการสอนของอาจารย์โดยรวม นักศึกษามีความคิดเห็นว่า สื่อทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ สื่อประเภท วัสดุ, เครื่องมือหรืออุปกรณ์ และวิธีการสอนและเทคนิคการสอน เป็นสื่อการสอนที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมาก เกี่ยวกับเรื่องนี้ (มาลินี บุญยรัตนพันธ์, 2551: 217) ได้จำแนก สื่อการเรียนการสอน ออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1.1 สื่อประเภทวัสดุ (Software Small media) เป็นสื่อที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง และอักษรในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งหาประสบการณ์หรือศึกษาได้อย่างแท้จริงและกว้างขวาง

1.2 สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware หรือ Big media) เป็นสื่อที่เป็นตัวกลาง หรือทางผ่านของความรู้ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน

1.3 สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ (Techniques and Methods) เป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นแนวคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุและอุปกรณ์มาช่วยในการสอนได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตาม

จากประโยชน์ของสื่อการสอนข้างต้น จะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น นักการศึกษาต่างมีความเห็นพ้องต้องกันว่าสื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้มากขึ้น เสียเวลาน้อยลง การได้เห็น ได้ยินช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด ทั้งยังช่วยเหลือในการศึกษาให้กับบุคคลทุกระดับความสามารถ อายุ ชั้น และในการเรียนทุกสาขาวิชาด้วย

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อการสอนของอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิตโดยรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ กิดานันท์ มลิทอง (2544, หน้า 89) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกสื่อการสอนว่า การเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็น

สิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยในการเลือกสื่อ นั้น ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนให้แน่นอนเสียก่อน เพื่อใช้วัตถุประสงค์เป็นตัวชี้้นำในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม นอกจากนั้นท่านยังได้กล่าวถึงการเลือกสื่อ มาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน
2. จุดมุ่งหมายในการนำสื่อมาใช้ประกอบหรือร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นำมาใช้ในการประกอบคำอธิบาย เพื่อใช้เพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เรียนหรือใช้เพื่อสรุปบทเรียน
3. ต้องเข้าใจลักษณะเฉพาะของสื่อชนิดต่าง ๆ แต่ละชนิด ว่าสามารถกระตุ้นความสนใจ และให้ความหมายต่อประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง

ดังนั้นนอกจากประเภทของสื่อการสอนที่ผู้สอนนำมาใช้แล้ว การเลือกใช้สื่อแต่ละประเภทของผู้สอน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการสอน ยังเป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจ และสามารถนำประโยชน์ของสื่อการสอนแต่ละประเภทมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีผู้ฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อการสอนหรือจัดโครงการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ในการผลิตสื่อการสอนใหม่ๆ หลากหลาย และทันสมัย เพราะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการเรียน
2. ควรส่งเสริมให้อาจารย์ประจำสาขาเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มทักษะการผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ ทำให้อาจารย์ผู้สอนได้มีความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนอันนำมาใช้พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการสำรวจข้อมูลและความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับสื่อการสอนจากผู้เรียนในแต่ละรายวิชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น
4. ควรมีการนำสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมาใช้ให้มากขึ้น เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ สื่อสังคมในการศึกษา (Social Media in Education) เป็นสื่อใหม่ที่กำลังมีบทบาทและมีอิทธิพลค่อนข้างสูงในสังคมปัจจุบัน ซึ่งในส่วนของวงการศึกษและการจัดการเรียนรู้ได้มีการนำเอาสื่อเหล่านี้มาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ เนื่องจากสื่อสังคมจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์หลายประการดังที่มีผู้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจเช่น กลุ่ม The Social Media Advisory Group แห่ง Victoria University ประเทศออสเตรเลีย กล่าวถึงประโยชน์ของโซเชียลมีเดียต่อการเรียนรู้ไว้ว่า

4.1 เป็นการสร้างศักยภาพของการสื่อสาร/สื่อความหมาย สนองต่อความต้องการของการสื่อความหมายในการเรียนของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงรูปแบบและระดับในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ รวมถึงการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสื่อสารจากสื่อโซเชียลมีเดียเป็นตัวเชื่อมโยงประสบการณ์ดังกล่าว

4.2 เป็นสื่อที่ประหยัดเหมาะสมต่อการใช้ สื่อประเภทนี้เป็นสื่อที่ปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อม ดังนั้นประสิทธิภาพและความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลายทั้งด้านสถานะทางสังคม และทัศนคติการยอมรับ จึงเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมต่อการเสริมสร้างโอกาสและความรับผิดชอบของผู้ใช้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

4.3 เป็นสื่อที่ใช้สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ระหว่างกลุ่มด้วยกัน ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์จะก่อให้เกิดคุณประโยชน์สำคัญที่ผู้เรียนสามารถเลือกหรือสร้างช่องทางทางการเรียนรู้จากสื่อสังคมดังกล่าวที่กระทำได้ในหลากหลายกิจกรรมในการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะไปทดลองใช้ และทำการประเมินรูปแบบในการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาการใช้สื่อการสอนเพิ่มเติม ซึ่งอาจเป็นปัจจัยเชิงบวก และปัจจัยเชิงลบ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนการสอน อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา อรุณสุขจุฑา. (2546). ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์
การเกษตรไชยปราการจำกัดอำเภอชัยปราการจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2544). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชนันท์ ธาดุดทอง. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษาเพื่อ
พัฒนาทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. สงขลา :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- เจาะแก่น "Child Centered" การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. (2553) ค้นเมื่อ 2
กันยายน 2553, จาก <http://www.krukeng.info/forum/viewthread.php?tid=3713>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552) .80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร :
แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชุติมา ผิวเรือนนท์. (2545). การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกล
ระบบสื่อสารสองทางของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐภาส ถาวรวงษ์. (2551). การประเมินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (PBL) ของรายวิชาพี
คลินิค หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงแสง ณ นคร. (2549). การใช้สื่อการสอน.. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถนอมพร (ตันติพิพัฒน์) เลหาหจรัสแสง. (2545). Designing e-learning : หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อ
การเรียนการสอน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตินา แชมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน :องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ศิริวงษ์. (2548). การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาการเขียนหนังสือเพื่อการพิมพ์ในระดับอุดมศึกษา.
ปริญญาโทหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

- นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงค์, เบญจลักษณ์น้ำฟ้าและ ชัดเจนไทยแท้.(2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร :ประมวลสาระเรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. บทที่ 5 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2554,จาก http://www.onesqa.or.th/upload/113/uploadfiles/45_2492.pdf
- นิพนธ์ เศษชิ้น. (2549). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์เรื่อง การทดสอบหาการเข้ากันของเลือดผู้ป่วยกับผู้บริจาค วิทยานิพนธ์วิทยาศาตร์คลินิก สำหรับนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 3 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินท์นิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- เบญจมาศ หล่อสุวรรณกุล. (2550).การประเมินนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนกรณี นำ e – learning มาใช้ ในการเรียนการสอนรายงานวิชา CL 771. วิทยานิพนธ์ดุขฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543) .รายงานการวิจัยการพัฒนาระบบการเรียนรู้อัน ะดับปริญญาตรี. กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม. (2551) .การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาจาก นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การพัฒนาประเทศไทยสู่เศรษฐกิจฐานความรู้. ค้นเมื่อ16 กรกฎาคม 2554 จาก <http://etc4msu.multiply.com/journal/item/9/9>
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกิจกรรมไร่นาสวนผสมภายใต้โครงสร้าง และระบบผลิดการเกษตรของจังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชา การส่งเสริมการเกษตรบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มาลินี บุญยรัตนพันธุ์.(2551).หลักสูตรและการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- ยุวัฒน์ คล้ายมงคล. (2542). ความรู้เรื่องหลักสูตรและการสอนสำหรับผู้บริหารการศึกษา. ค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2554, จาก <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~kyurawat/doc/candi.pdf>
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา.(2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยาลัยนครราชสีมา.(2554). *Technology in Health Education*. ค้นเมื่อ16 กรกฎาคม 2554,จาก www.nmc.ac.th/database/file_science/unit1.doc
- ศักดิ์รัช นาคฉ่ำ. (2547). ความพร้อมในการรับสื่อทางไกลเพื่อการเรียนรู้ของข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะ กรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.).ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ศุภสิริ โสมาเกตุ.(2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้โดยโครงการงานกับการเรียนรู้ตาม

- คู่มือครู. ปริญญาณิพนธ์ศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุภาพร มหาพลตระกูล .(2551).*การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* (รายงานผลการวิจัย).กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรพล บุญลือ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ห้องเรียนเสมือนจริง แบบใช้ปัญหาเป็นหลักในระดับอุดมศึกษา*. ปริญญาณิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สุรศักดิ์ ยอดหาญ. (2546). *รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาบ้านราชวิถีในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษาศาสนาบ้านเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553).*คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา.สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2554). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.(2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *รายงาน การติดตามและประเมินสถานภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้. (2554). ค้นเมื่อ16 กรกฎาคม2554, จาก <http://www.learners.in.th/blog/mooddang/258824>
- อินทิรา เพ็งแก้ว.(2538). *การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักวิชาการสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอในภาคใต้ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหาร การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, สงขลา.
- NSW Department of Education and Training.(2011). *Social Media Guidelines*.Retrieved November 24, 2011, from http://www.det.nsw.edu/policies/technology/communication/socmed_guide.pdf.